

2. Асоціація як новий формат відносин України з Європейським Союзом: політичний, правовий, економічний та інформаційний аспекти : монографія / В.В. Копійка, М.С. Дорошко, О.Ю. Кондратенко та ін. К., 2018. 388 с.

3. Ковальова О.О. Стратегії євроінтеграції: як реалізувати європейський вибір України: Монографія. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. 340 с.

4. Дергачов О. Нова Європа для старої України. *Пік*. 2003. №7. С.15.

5. Василенко С., Василенко М. Україна на шляху до Європи: деякі аспекти державного управління в міжнародному співробітництві. *Актуальні проблеми державного управління*. 2003. Вип. 2. С. 17-30.

6. Жовква І. Відносини України та ЄС сьогодні перебувають на одній з найвищих точок за всю історію. Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/news/vidnosini-ukrayini-ta-yes-sogodni-perebuvaют-na-odnij-z-naj-66461>

УДК 929(477):930.23

Мануйлова К.І.

магістр I курсу спеціальності
014.03 Середня освіта (Історія),
Херсонський державний університет, м. Херсон,
науковий керівник – Г.М.Михайленко, к.і.н., доцент

ДЖЕРЕЛОЗНАВЧІ СТУДІЇ І. КРИП`ЯКЕВИЧА

***Анотація.** У даній статті увага звертається на джерелознавчі публікації видатного українського історика І. Крип`якевича. Відмічається, що ретельна увага до джерельної бази досліджень супроводжувалася окремими виданнями текстів знайдених писемних пам`яток. Насамперед, джерелознавчі розвідки присвячувалися козацькому періоду української історії*

***Ключові слова:** І. Крип`якевич, джерела, листи, мемуари, сфрагістика*

Вагомою складовою успішної наукової діяльності І. Крип`якевича було кропітке і багатоаспектне опрацювання історичних джерел. Джерелознавчі питання завжди перебували у полі зору дослідника, який активно звертався до публікації архівних документів.

Навчаючись на першому курсі І. Крип`якевич розпочав опрацювання матеріалів Львівського міського архіву. Однією з тем, що зацікавила молодого науковця, стали торговельні відносини XVII ст., для розкриття якої він опрацьовував купецькі торговельні записи. Серед цих матеріалів найбільший інтерес у нього викликала книга записів «з купна і продажі сукна» крамниці купців зі Львова Мельхера Шольца і Павла Боїма (Бойма), за результатами опрацювання якої І. Крип`якевич підготував археографічний опис писемної пам`ятки. Підсумком аналізу книг львівських купців стала стаття «Матеріали з історії торгівлі Львова»[1, с. 533].

Уже перша публікація продемонструвала якості, що проявлятимуться й надалі у джерелознавчих студіях І. Крип`якевича: глибокий і всебічний аналіз, ґрунтовна аргументація, виважені висновки. У наступних статтях ці риси також були присутні, а саме: «Русини властители у Львові в першій половині XVI в.»,

«Львівська Русь в першій половині XVI віку». Також варто наголосити, що базуючись на «сухих» архівних матеріалах, І. Крип'якевич відрізнявся «живим», легким для сприйняття викладом історичного матеріалу [2].

До сфери джерелознавчих зацікавлень І. Крип'якевича потрапили також мемуари. Окрема його розвідка присвячена мемуарній спадщині козацьких часів – «Мемуари українців XVI–XVIII ст.». Окрім відзначення важливості мемуарів як історичного джерела та недостатній розробленість цієї тематики в українській історичній науці, науковець провів систематизацію мемуарних пам'яток за їх змістом та становою приналежністю авторів. Особливе зацікавлення І. Крип'якевича викликали діаріуші Я. Марковича та М. Ханенка, які відносилися до XVIII ст. До Записок Якова Марковича історик звертається неодноразово, зокрема, у 1930-х рр. готує публікації про побут козацької старшини, звертаючись до записок Якова Марковича. Також, у 1930-х рр. І. Крип'якевич працював у комісії старої історії України та комісії джерелознавства НТШ [3, с. 86].

Не обійшов своєю увагою І. Крип'якевич і гетьманські універсали та козацькі літописи. Зокрема, 1927 р. у «Студіях над державою Богдана Хмельницького» історик підготував до публікації п'ять універсалів гетьмана. Крім того, І. Крип'якевич подає аналіз цих історичних документів [4, с. 200]. 1928 р. І. Крип'якевичем було опубліковано 13 листів Б. Хмельницького, які він віднайшов, працюючи в архівах Москви та Варшави: адресатами десятих листів були російські урядовці, трьох – представники польської влади. Видання вийшло під назвою «Неопубліковані листи Богдана Хмельницького». Уже в післявоєнний час, 1946 р., історик узагальнив епістолярну спадщину Б. хмельницького і світ побачила публікація «Листування Богдана Хмельницького», в якій автор дає загальну характеристику листуванню українського гетьмана, аналізує його літературну форму, мову. Надалі цей аспект джерелознавчих пошуків І. Крип'якевича отримав продовження: 1960 р. – стаття «Підробки документів Богдана Хмельницького», 1964 р. – матеріал «До питання про авторство листів Богдана Хмельницького». Також слід згадати, що І. Крип'якевич разом з І. Бутичем підготували найґрунтовніше видання щодо джерельної бази козащини у 1960-х рр. – «Документи Богдана Хмельницького (1648–1657)».

Розробляючи козацьку тематику, І. Крип'якевич досліджував і листування інших козацьких ватажків. Наприклад, 1929 р. до «Записок НТШ» історик підготував матеріал «З пограничної українсько-московської переписки 1649–1651 рр.», до якого він включив сім листів прикордонних полковників і лист городского отамана до російських воєвод. Ці матеріали за змістом були здебільшого на побутову тематику, трохи містили інформації про пересування татар та питань безпеки. 1965 р. науковець опублікував листи Максима Кривоноса, що збереглися повністю [1, с. 537]

1934 р. у виданні «Життя і знання» побачила світ стаття «Хто автор літопису Самовидця», в якій науковець найбільше схиляється до версії про авторство полковника Федора Кандиби [1, с. 535-540]. Укладачі вмістили у збірку 475 матеріалів зі 103 українських, російських, шведських, польських архівних зібрань. Багато дослідників надалі наголошували, що археографічне опрацювання текстів відзначається високим рівнем, підкреслювали ґрунтовність

науково-допоміжного апарату. «Під археографічним оглядом, – зазначав Л. Винар, – цю збірку видано бездоганно» [5, с. 79]

Окремою сторінкою наукових досліджень І. Крип'якевича можна вважати розвідки зі спеціальних історичних дисциплін: бібліографії, дипломатики, сфрагістики, геральдика, нумізматики, хронологія. Особливу увагу вчений надавав сфрагістиці, яка, на його думку, була найменше вивченою в першій половині ХХ ст. Уперше печатки зацікавили дослідника у ході наукового відрядження, яке він отримав від Археографічної Комісії НТШ до Польщі, а 1917 р. світ побачила публікація «З козацької сфрагістики». Зацікавлення історією печаток з роками не зникло, що підтверджується публікацією в «Українському історичному журналі» 1959 р. статті «Стан і завдання української сфрагістики», де І. Крип'якевич подав огляд сфрагістичних розвідок в Україні та окреслив завдання, що постають перед науковцями у ході дослідження печаток.

Опрацьовуючи архівні матеріали І. Крип'якевич підійшов до узагальнення інформації про архівну справу на українських землях у ХVII ст., результатом чого стала стаття «До історії українського Державного Архіву в ХVII ст.». Починаючи з 1961 р. при Центральному державному історичному архіві УРСР у м. Львів науковець був очільником семінару з питань архівознавства і спеціальних історичних дисциплін, частина виступів на яких були опубліковані на шпальтах «Науково-інформаційного бюлетеня Архівного управління УРСР» [1, с. 544].

Таким чином, роботи джерелознавчого характеру посідають вагоме місце у творчій спадщині українського історика. Протягом усіх років наукової діяльності І. Крип'якевич залишався на позиціях історика-документаліста, зберігаючи повагу до історичних фактів, джерел, прагнучи чіткого джерелознавчого аналізу в історичному дослідженні.

Список використаних джерел

1. Заболотна І. Іван Крип'якевич. *Історіографічні дослідження в Україні*. К.: НАН України, Ін-т історії України, 2006. Вип. 15: Визначні постаті української історіографії ХІХ–ХХ ст. С. 486-557.
2. Крип'якевич І. Львівська Русь в першій половині ХVI ст.: Дослідження і матеріали. Львів, 1994. 390 с.
3. Прицак О. Іван Крип'якевич (1886–1967). *Український історик*. 1968. Ч. 1/4. С. 82-89.
4. Крип'якевич І. Універсали Богдана Хмельницького 1648–1657. К., 1998. 381 с.
5. Винар Л. Іван Крип'якевич (1886–1967). *Український історик*. 1967. Ч.1/2. С. 75-80.